

Gåtfull, tydlig

(Ur *Sköna Hem* 2 /1991)

Det är verkligen något särskilt med Marianne Arnbäcks oljemålningar av blommor, bladverk, gräs och sagolika vatten som väller fram ur någon hemlig källa, alltid dold av frodig växtlighet. De är så tydliga, och det är delvis denna tydlighet som gör dem gåtfulla. Konstnärens omsorgsfulla betoning av form och färg, skugga och ljus, förgrund och bakgrund, gör att man som betraktare känner sig inbjuden att meditera över bildernas djupare innebörd. Efter att ha sett ett par av hennes målningar inser man att det inte rör sig om realistiskt måleri i vanlig mening.

Medan vi i annan modern konst ofta får möta ofullständigt återgivna fragment av sinnevärlden, en verklighet sedd liksom ur ögonvrån, visar oss Arnbäck världen skådad genom ett förstoringsglas. Det är inte någon fotografisk likhet hon är ute efter. Hennes förstoringsglas är nämligen släkt med magikerns glaskula. Hon vill få oss att se mer!

När hennes öga dras till busken är det för att skåda allt. Grenar och blad formar sig till ett mikrokosmos, som speglar helheten och ger en antydning om skapelsens under. Här spelar skuggor och ljus, kallt och varmt, sorg och glädje. Falliskt spetsiga grenar trycker sig tätt mot lockande håligheter eller bär blad formade som kvinnokön. Här pågår en sinnenas dans som inbegriper manligt och kvinnligt, och detta växelspel utmynnar i harmoniska synteser. Hon är ingen fördrömd målare, men hon är utopisk, drömmande. Det låter kanske abstrakt, men det är bara som det låter. På målningarna är allt detta jordnära, sinnligt åskådligt och fullkomligt naturligt.

GENOM SINA VISIONÄRA förstoringar får Arnbäck betraktaren att se det gåtfulla i det till synes välbekanta. Detta är för övrigt något som kännetecknar även hennes porträttkonst. Genom åren har hon gjort åtskilliga porträtt och delvis försörjt sig som beställningsmålare. Det har varit en hård och vansklig skola. Hennes bilder i genren utmärker sig inte bara eller ens i första hand för sin porträttlighet utan för att de tycks vara hemligheter på spåren. Genom att betona ett eller annat anletsdrag, mer subtilt än karikatyriskt, antyder hennes porträtt vissa egenskaper hos den avmålade. Åter är det fråga om förstoringsglas!

Allt blir som det ser ut, men något accentueras, blir tydliggjort. Man kan länge stå och begrunda ett av Arnbäcks porträtt för att försöka utröna den intuitiva psykologi som ligger bakom penselföringen.

Den lilla detaljen speglar helheten. Marianne Arnbäcks mikrokosmos är ett makrokosmos. Hennes försåtliga och gäckande realism är en utmaning för åskådarens fantasi. Hon nöjer sig inte med att skönmåla, hon ger gestalt och innebörd. Överallt är både periferi och centrum, som hos de gamla

nyplatonisterna. Man måste försjunka i hennes bilder för att kunna tillägna sig dem, för att kunna skilja djup från yta, väsentligt från det som bara är vackert.

HOS MARIANNE ARNBÄCK finner man ett par glödfärgade vargar stillsamt vilande i en symmetrisk harmoni som påminner om en österländsk mandala. En grupp smått hotfulla eller i varje fall lömska vilddjur på en av hennes färgstarkare målningar har skymningsblå päls och knallgula ögon som lyser intensivt likt fjärran och främmande himlakroppar.

Djuren och växterna är ett med tillvarons djupa gåta, liksom människorna när de på något sätt glömmer sig själva, i barnets lek eller de vuxnas erotik.

Vad som fascinerar är inte bara Arnbäcks konstskicklighet utan även hennes förmåga att ge gestalt och suggestiv vision av tillvaron. Hon gör det med ytterligt känslig hand. Hon visar oss livsundret i det till synes välbekanta, i det som är lätt att känna igen.

HENNES MÅLNINGAR är mycket dekorativa, men de har också själ och intentionsdjup. Man kan komma att tänka på William Blakes berömda rader, vilka borde kunna fungera som instruktion och vägledning för den som vill se närmare på hennes målningar:

*To see a World in a Grain of
Sand,
And Heaven in a Wild Flower,
Hold Infinity in the palm of your
hand,
And Eternity in an hour.*

Hennes måleri är inte litterärt, men jag har alltid tyckt att det har en släktskap med poesin och har därför bett henne att göra omslag till flera av mina diktsamlingar. Liksom goda poeter lyckas Marianne Arnbäck med att vara realist och symbolist på en och samma gång.

Hon målar inte bara uttrycksfullt och vackert utan därtill tänkvärt, med en ständig inbjudan till begrundan och meditation.

TOMMY OLOFSSON

Författare och litteraturkritiker